

WEES GEGROET MARIA

De meimaand is de maand van Maria, de maand ook van het Weesgegroet. Het is een gebed gericht aan Maria, de moeder van Jezus. Het Onze Vader is afkomstig van één auteur, namelijk van Jezus zelf die ons dit gebed, op verzoek van zijn leerlingen, geleerd heeft. Het Weesgegroet is niet van de hand van één auteur, het is geleidelijk ontstaan uit een samenvoeging van drie onderdelen. Het eerste deel komt uit Lucas 1, 28 (de begroetingswoorden van de engel Gabriël): “Wees gegroet, vol van genade, de Heer is met u”. Het tweede gedeelte komt uit Lucas 1, 42 (de begroeting van Elisabeth, de nicht van Maria): “Je bent de gezegende onder de vrouwen en gezegend is de vrucht van je schoot”. Het laatste deel komt uit de traditie. Het is een smeekbede, waarin we aan Maria vragen voor ons te bidden, ‘nu en in het uur van onze dood’. Maar de beginregel ‘Heilige Maria, moeder van God’ roept echter vragen op.

Hoe kan Maria de moeder van God zijn? Taalkundig en theologisch is dit een probleem. We geloven dat God oneindig is, dat Hij geen begin en einde heeft. Een moeder is er eerder dan haar kind. Dit zou betekenen dat Maria er eerder was dan God zelf. Wat natuurlijk een moeilijke constructie is. Denken dat hier bedoeld wordt dat Maria de moeder is van Jezus, de zoon van God, lost het probleem niet op. Dit botst met de pre-existentie van Jezus, de opvatting dat Jezus van het begin af aan verenigd is met zijn Vader. Ook hier zou Maria ouder zijn dan God, de eenheid van de Vader, Zoon en H. Geest (wat we dit weekeinde vieren op het feest van de heilige Drie-eenheid).

De titel ‘Moeder van God’ is na verhitte discussies in het begin van de geschiedenis van de kerk tot stand gekomen. In deze discussie stond de vraag centraal of er een onderscheid bestond tussen Jezus’ goddelijke en menselijke kenmerken, of er sprake was van twee personen in Jezus. Op het concilie van Efese in 431 werd vastgesteld dat in Jezus geen twee personen naast elkaar stonden. Jezus is slechts in één persoon volkomen God én volkomen mens. De godheid en de mensheid zijn in één persoon verenigd. Daarom kende het concilie aan Maria de titel Moeder van God toe; zij is de moeder van Jezus de God-mens en niet de moeder van de mens Jezus alleen. Tijdens het concilie van Trente (1545-1563) is het laatste onderdeel ‘Heilige Maria, moeder van God, bid voor ons zondaars’ aan het Weesgegroet toegevoegd.

In de 10 goedgekeurde Eucharistiegebeden komen we uitdrukkingen tegen als ‘Maria, moeder van God’ of ‘moeder van Christus’. In de twee door Nederland ingediende versies (De Boskapel-Nijmegen en J. Duin) vinden we: ‘Maria, de moeder van de Heer’. Deze twee omschrijvingen vermijden in ieder geval de suggestie dat Maria er eerder zou zijn dan God zelf.

(Foto: detail uit het eerste koorraam van onze kerk.)

SV

Uit: Parochieblad St. Andreasparochie nr. 17, 25 mei 2013